

Sygn. akt VI Ga 134/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki (spr.)

Sędziowie: SO Renata Bober

SO Anna Harmata

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Krztoń

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: G.

przeciwko: (...) S.A. z siedzibą w Ł.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Przemyślu
V Wydziału Gospodarczego z dnia 11 września 2013 r., sygn. akt V GC 56/13

I. oddała apelację,

II. zasądza od pozwanego (...) S.A. z/s

w Ł. na rzecz powoda G. kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI Ga 134/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 czerwca 2014 r.

W pozwie z dnia 24 września 2012 r. powód G. domagał się od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. zasądzenia kwoty 59.593,50 zł z odsetkami wysokości ustawowej od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, iż dochodzona kwota stanowi karę umowną z gwarancji należytego wykonania kontraktu nr (...) z dnia 3 sierpnia 2011 r., w związku z odstąpieniem od umowy nr (...).7.2011 z dnia 4 sierpnia 2011 r. zawartej pomiędzy G.a (...) Sp. z o.o., na wykonanie boisk sportowych w ramach budowy kompleksu Moje Boisko - Orlik 2012 (zerwanej z przyczyn leżących po stronie wykonawcy). Warunkiem zawarcia kontraktu z wykonawcą była gwarancja ubezpieczeniowa należytego wykonania kontraktu udzielona wykonawcy przez (...) S.A. w Ł.. Ponieważ wykonawca nie zrealizował inwestycji zgodnie z kontraktem pomimo monitów, powód wskazał iż odstąpił od umowy i wezwał gwaranta ubezpieczeniowego do wpłaty należnej kary umownej. Gwarant (pozwany) odmówił zapłaty kary

umownej sugerując braki formalne, które zdaniem powoda nie wystąpiły. Wezwania pozwanego do zapłaty pozostały bez odpowiedzi.

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 2 listopada 2012 r. w sprawie pod sygn. akt V GNc 965/12 Sąd Rejonowy w Przemyślu Wydział V Gospodarczy orzekł zgodnie z żądaniem powoda.

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Przyznał jednocześnie, iż zgodnie z pkt. 4 Gwarancji Ubezpieczeniowej Należytego Wykonania Kontraktu nr (...) Gwarant zobowiązał się zapłacić na rzecz Beneficjenta należną kwotę w terminie 30 dni od daty otrzymania pierwszego wezwania do zapłaty wraz z załącznikami określonymi w pkt. 6. Jednakże w jego ocenie powód do pisemnego wezwania do zapłaty nie załączył wszystkich wymaganych załączników, tj. pisemnego oświadczenia, że zobowiązany pomimo pisemnego wezwania, nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją. Strona pozwana zaznaczyła również, iż kolejne wezwania do zapłaty gwarancji ubezpieczeniowej zostały wystosowane w dniu 26 stycznia 2012 r., a więc po okresie związania pozwanego gwarancją ubezpieczeniową, obowiązującą do dnia 3 stycznia 2012 r.

W odpowiedzi na sprzeciw powód podał, iż zostały spełnione wszystkie warunki gwarancji, gdyż wykonawca nie przystąpił w ogóle do robót, tym samym nie było możliwości przedłożenia dokumentów o nienależytym wykonaniu zobowiązania, wobec czego ziścił się warunek aby ubezpieczyciel zapłacił całą należność objętą wniesionym pozwem.

Wyrokiem z dnia 11 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Przemyślu V Wydział Gospodarczy sygn. akt V GC 56/13 zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz powoda G.kwotę 59.593,50 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty (pkt. I) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.597 zł tytułem kosztów procesu (pkt. II).

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujący stan faktyczny i rozważania prawne:

Pozwany (...) S.A. udzielił gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu zgodnie z umową nr (...) z dnia 4 sierpnia 2011 r. na wykonanie budowy boisk sportowych w ramach budowy kompleksu Boisko - Orlik 2012 zawartą pomiędzy G.a (...) Sp. o.o. w W.. Na potwierdzenie gwarancji została wystawiona polisa nr (...) - (...) w której powód występuje jako beneficjent, a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. jako ubezpieczający - zobowiązany. Zgodnie z treścią polisy jej integralną częścią była Gwarancja (...) Należytego Wykonania Kontraktu Nr (...), określająca szczegółowe warunki udzielonej gwarancji i wypłaty sumy gwarancyjnej. Gwarancja została udzielona w okresie od dnia 4 sierpnia 2011 r. do dnia 3 stycznia 2012 r. na kwotę 119.187,00 zł jako zabezpieczenie roszczeń powoda w stosunku do zobowiązanego z tytułu wymagalnych kar umownych, wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego kontraktu, które to kary nie zostałyby przez zobowiązanego zapłacone. Zgodnie z pkt. 4 udzielonej gwarancji pozwany jako gwarant zobowiązał się zapłacić na rzecz beneficjenta należną kwotę w terminie 30 dni od daty otrzymania pierwszego pisemnego wezwania do zapłaty wraz z załącznikami określonymi w pkt. 6. Do wezwania należało dołączyć:

a) pisemne oświadczenie, że zobowiązany pomimo pisemnego wezwania nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją i nie uiścił wymagalnych kar umownych oraz, że żądana kwota jest należna z tytułu niniejszej gwarancji;

b) kopię wezwania do zapłaty kar umownych należnych z tytułu wskazanego ppkt. a, wraz z potwierdzeniem wysłania, dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwanie do zapłaty.

W dniu 14 grudnia 2011 r., powołując się na udzieloną, gwarancję powód wezwał pozwanego do zapłaty kary umownej zgodnie z § 8 ust. 1 pkt. c umowy z dnia 4 sierpnia 2011 r., która została naliczona za odstąpienie od niniejszej umowy na podstawie § 9 ust. 1 pkt. 1 i 2, ze względu na przerwę w budowie trwającą dłużej niż 30 dni oraz wystąpienie innych okoliczności powodujących, że wykonanie kary nie leżało w interesie publicznym. Wysokości kary umownej, jak zostało wskazane w wezwaniu do zapłaty, odpowiadała 5 % wartości wynagrodzenia brutto, określonego w § 5 ust. 1 umowy na kwotę 1.191.870 zł, tym samym kara umowna została określona na kwotę 59.593,50 zł.

Powód oświadczył, iż pomimo wezwania do zapłaty kar umownych z tytułu odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po stronie wykonawcy - zobowiązany (...) Sp. z o.o. ich nie uścił. Do wezwania zostały załączone również wezwanie do zapłaty kary umownej z dnia 18 listopada 2011 r. kierowane do zobowiązanego wraz z potwierdzeniem wysłania, jak też dokumenty potwierdzające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty.

Decyzją z dnia 19 stycznia 2012 r. pozwany odmówił wypłaty kwoty z gwarancji ubezpieczeniowej, jako podstawę wskazując nie spełnienie wymogu z pkt. 6 lit a. Pozwany uznał, iż powód złożył pisemne oświadczenie, w którym wzywał zobowiązanego do zapłaty kar umownych, nie było natomiast mowy w nim o tym, że zobowiązany pomimo pisemnego wezwania do wykonania kontraktu nie wykonał go lub wykonał go nienależycie. Nie wiadomo zdaniem pozwanego było zatem czy takie wezwanie było w ogóle do zobowiązanego kierowane.

Powód nie zgodził się z takim stanowiskiem pozwanego i w dniu 26 stycznia 2012 r. skierował do pozwanego ostateczne wezwanie do zapłaty kary umownej. Powód wskazał w tym piśmie, iż odstąpił od realizacji umowy na podstawie kilku wezwań wykonawcy do realizacji kontraktu. Powód załączył kierowane do wykonawcy pismo z dnia 7 listopada 2011 r. dotyczące odstąpienia od umowy, oraz pisma z dnia 14 września 2011 r. i 7 października 2011 r. w których powód wzywał wykonawcę do przystąpienia do wykonywania kontraktu.

W dniu 20 stycznia 2012 r. wykonawca wystąpił do powoda z pismem o nienaliczanie kar umownych.

Decyzją z dnia 2 lutego 2012 r. pozwany stwierdził, iż nie widzi podstaw do zmiany uprzednio wydanej decyzji, albowiem wezwanie zawierało brak formalny polegający na braku oświadczenia o treści objętej gwarancją, tym samym wezwanie do zapłaty było bezskuteczne.

W świetle powyższego Sąd I instancji uznał, że w rozpoznawanej sprawie zaistniały okoliczności do dokonania wypłaty na podstawie umowy gwarancji. Zdaniem tego Sądu, zważywszy na rodzaj postawionych powodowi zastrzeżeń, odmowa spełnienia świadczenia nie była zasadna.

Sąd meriti nie miał wątpliwości, iż powód skierował do pozwanego w okresie obowiązywania gwarancji w dniu 14 listopada 2011 r. wezwanie do zapłaty kary umownej w kwocie 59.593,50 zł, z umowy z dnia 4 sierpnia 2011 r., która została naliczona za odstąpienie od umowy, ze względu na przerwę w robotach trwającą ponad 30 dni oraz wystąpienie istotnych okoliczności powodujących, że wykonanie umowy nie leżało w interesie publicznym, z przyczyn jak zostało wskazane tkwiących po stronie wykonawcy. Sąd I instancji ustalił, iż do wezwania zostało załączone oświadczenie o braku zapłaty kary umownej z tytułu odstąpienia o umowy pomimo wezwania do jej zapłaty, wezwanie zobowiązanego do zapłaty tej kary wraz z potwierdzeniem wysłania oraz dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty. W konsekwencji Sąd Rejonowy podzielił stanowisko powoda, iż wezwanie do zapłaty było kompletne i pozwany nie miał podstaw do odmowy wypłaty gwarancji.

W szczególności pozwany jako podstawę odmowy wypłaty gwarancji w decyzji z dnia 19 stycznia 2012 r. wskazywał brak złożenia oświadczenia przez powoda, iż zobowiązany mimo wezwania pisemnego nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją, tym samym jak zarzucał pozwany miał podstawy zgodnie z § 8 gwarancji do skutecznego uchylecia się od wypłaty gwarancji ubezpieczeniowej.

Sąd ustalił, iż powód złożył wymagane w gwarancji oświadczenie, przy czym nie zacytował dosłownie treści pkt. 6a gwarancji lecz zawarł stwierdzenie, iż odstąpił umowy z dłużnikiem z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Tym samym w ocenie Sądu Rejonowego z oświadczenia tego w sposób jednoznaczny wynikało, iż wykonawca nie wykonał kontraktu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd I instancji uwzględnił powództwo w całości, jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazując art. 353 k.c. w zw. z art. 481 k.c., w zakresie kosztów procesu – art. 98 k.p.c. w zw. § 6 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych

oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Od powyższego wyroku pozwany wniósł apelację.

Wyrok zaskarżył w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną ich wykładnię, a mianowicie: art. 353⁽⁽¹⁾⁾ kc w zw. z pkt 4 i 6 Gwarancji Ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu zgodnie z umową nr (...)z dnia 4 sierpnia 2011r. na wykonanie budowy boisk sportowych w ramach budowy kompleksu Boisko-Orlik 2012 zawartej pomiędzy G., a (...) sp. z o.o. w W. polegające na uznaniu iż powód wypełnił warunki niezbędne do wypłaty sumy gwarancyjnej, w sytuacji gdy w ustalonym stanie faktycznym nie budziło wątpliwości, iż powód nie przedłożył do wezwania do zapłaty sumy gwarancyjnej z 14 listopada 2011r. pisemnego oświadczenia, iż zobowiązany pomimo pisemnego wezwania nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt. Tym samym – w ocenie skarżącego - bez wątpienia nie zostały spełnione wymogi formalne do wypłaty sumy gwarancyjnej przez pozwanego, w związku z czym nie ziszczył się warunek niezbędny do wypłaty sumy gwarancyjnej.

Mając powyższe na uwadze apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest oczywiście bezzasadna. Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i ich ocenę prawną, przyjmując je za własne.

Przede wszystkim zauważyć należy, iż istota rozstrzygnięcia niniejszej sprawy sprowadza się do oceny czy zostały spełnione warunki formalne do wypłaty sumy gwarancyjnej przez pozwanego. Odniesienie się do zarzutów pozwanego wymaga przypomnienia w tym miejscu, że gwarancja ubezpieczeniowa jest umową nienazwaną, której – podobnie jak w przypadku umowy gwarancji bankowej – towarzyszą zazwyczaj dwa dodatkowe stosunki prawne: tzw. stosunek podstawowy pomiędzy dłużnikiem i wierzycielem – beneficjentem gwarancji oraz umowa zlecenia gwarancji ubezpieczeniowej zawierana pomiędzy dłużnikiem ze stosunku podstawowego albo osobą trzecią i zakładem ubezpieczeń – gwarantem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2004 r., I CK 102/03, niepubl.). Ze stosunku podstawowego wynika obowiązek udzielenia wierzycielowi gwarancji ubezpieczeniowej, której celem jest zabezpieczenie wykonania zobowiązania dłużnika ze stosunku podstawowego. Wykonanie obowiązku udzielenia wierzycielowi zabezpieczenia przez ustanowienie gwarancji ubezpieczeniowej następuje przez zlecenie – przez dłużnika ze stosunku podstawowego albo osobą trzecią – udzielenia gwarancji ubezpieczeniowej przez zakład ubezpieczeń. W wykonaniu tego zobowiązania gwarant, będący zakładem ubezpieczeń, zawiera umowę gwarancji ubezpieczeniowej z gwarantariuszem, a zarazem wierzycielem ze stosunku podstawowego. Zazwyczaj zawarcie umowy gwarancji następuje przez przyjęcie przez gwarantariusza oferty gwaranta zawierającej treść umowy gwarancji.

Takie wyróżnienie trzech odrębnych stosunków zobowiązaniowych ma doniosłe znaczenie, pozwala bowiem na ustalenie granic stosunku zobowiązaniowego powstałego pomiędzy gwarantem a beneficjentem gwarancji, a więc w okolicznościach rozpoznawanej sprawy pomiędzy pozwanym a powodem. Ocena zobowiązania pozwanego wobec powoda, wynikająca z udzielonej gwarancji ubezpieczeniowej, winna więc zostać dokonana wyłącznie przez pryzmat postanowień samej umowy gwarancji, które znalazły się w dokumencie gwarancji wydanej przez pozwanego a przyjętej przez powoda. Zobowiązanie gwaranta z umowy gwarancji ubezpieczeniowej ma bowiem charakter zobowiązania samodzielnego, nieakcesoryjnego, którego istnienie i zakres nie zależy od istnienia i zakresu innego zobowiązania, w szczególności zobowiązania dłużnika ze stosunku podstawowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1999 r., II KKN 402/98, OSNC 2000, nr 1, poz. 16 oraz z dnia 14 stycznia 2004 r., I CSK 102/03). Konsekwencją braku cechy akcesoryjności zobowiązania gwaranta jest to, że gwarant nie może wobec beneficjanta podnosić zarzutów z innego stosunku prawnego, w szczególności zarzutów ani z umowy zlecenia gwarancji ubezpieczeniowej ani też

zarzutów ze stosunku podstawowego (a więc zarzutów, które przysługują dłużnikowi ze stosunku podstawowego wobec beneficjenta gwarancji – wierzyciela ze stosunku podstawowego).

Przedmiotowa gwarancja, która została podpisana przez pozwanego (gwaranta, k.24) zawierała w punkcie 1 postanowienie, że gwarant nieodwołalnie i bezwarunkowo, na zasadach określonych w niej, gwarantuje powodowi zapłatę należności określonych punktem 2 gwarancji, do kwoty 119.187 zł. W punkcie 2 gwarancji stwierdzono, że gwarancja zabezpiecza roszczenia beneficjenta w stosunku do zobowiązanego z tytułu wymagalnych kar umownych wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy nr (...). Gwarancja określiła w punkcie 3, że jest ważna w okresie od 4 sierpnia 2011 r. do 3 stycznia 2012 r. i że beneficjent miał obowiązek zgłosić żądanie zapłaty z gwarancji w tym terminie, pod rygorem odmowy zapłaty przez pozwaną, która w punkcie 4 gwarancji zobowiązała się zapłacić powodowi, na podstawie gwarancji w terminie 30 dni od daty otrzymania pierwszego pisemnego wezwania beneficjenta do zapłaty, gdy do wezwania dołączone zostaną dokumenty określone w punkcie 6 gwarancji. Poza tym gwarancja zawiera postanowienie, że wezwanie powinno być podpisane przez osoby właściwie umocowane i złożone w terminie ważności gwarancji, pod rygorem odmowy zapłaty (punkt 5 gwarancji). Zgodnie z punktem 6 gwarancji, do wezwania do zapłaty powód obowiązany był dołączyć, po pierwsze, pisemne oświadczenie, że zobowiązany (... Sp. z o.o.) pomimo wezwania nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją oraz że żądana kwota jest należna z tytułu gwarancji, po drugie, dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty. W punkcie 8 gwarancji zawarte jest postanowienie, że bezskuteczne jest wezwanie do zapłaty, które nie spełnia wymogów określonych gwarancją, zaś w punkcie 9, że po upływie ważności gwarancji dokument gwarancyjny powinien być zwrócony pozwanej, przy czym niezależnie od tego, czy to nastąpi, zobowiązania pozwanej i tak wygasną w całości, a roszczenia beneficjenta staną się bezskuteczne.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, iż warunki określone w gwarancji zostały spełnione, gdyż w piśmie z 13 grudnia 2011 r. powód uczynił im zadość, co też ustalił Sąd Rejonowy. Odmowa przez pozwaną zapłaty była więc bezpodstawną. Twierdzenie natomiast apelacji, iż Sąd Rejonowy ustalił, iż do wezwania z 14 listopada 2011 r. powód nie załączył pisemnego oświadczenia, że zobowiązany pomimo pisemnego wezwania nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją – należy uznać za nietrafne. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyraźnie zaznaczył, iż wprawdzie powód nie zacytował dosłownie treści pkt 6 gwarancji, lecz zawarł stwierdzenie, iż odstąpił od umowy z dłużnikiem z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Dlatego słusznie Sąd I instancji przyjął, iż takie oświadczenie w sposób jednoznaczny prowadzi do przyjęcia, iż wykonawca nie wykonał kontraktu w związku z czym powód odstąpił od umowy z winy leżącej po stronie wykonawcy (vide uzasadnienie wyroku SR k. 96). Nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy jest i ta okoliczność, iż wykonawca (...) Sp. z o.o., pismem z dnia 20 stycznia 2012 r. zwracał się do powoda o nie naliczanie kar umownych w związku z nieprzystąpieniem do realizacji przedmiotowej umowy (pismo (...) Sp. z o.o. do Burmistrza G.k. 8). Pismo to bowiem również potwierdza, że przedmiotowa umowa zabezpieczoną gwarancją nie została należycie wykonana.

Na koniec warto podkreślić, że pozwany jest podmiotem zawodowo trudniącym się udzielaniem gwarancji ubezpieczeniowych, zatem winien mieć rozeznanie co do znaczenia używanych zwyczajowo w umowach gwarancji zwrotów, w szczególności „nieodwołalnie”, „bezw warunkowo”, „na pierwsze żądanie”, jak również znaczenia określenia przesłanek aktualizujących obowiązek gwaranta. Dlatego jak już wspomniano wyżej, nie mogły zostać uwzględnione zarzuty pozwanego dotyczące błędnej wykładni treści przedmiotowego oświadczenia jako elementu formalnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego na podstawie art. 385 k.p.c. uznając ją za bezzasadną.

Skarżący w całości przegrał proces w drugiej instancji, wobec czego stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. winien on zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty postępowania za II instancję, które obejmują koszty zastępstwa procesowego strony powodowej w postępowaniu odwoławczym, ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.).